

Offentliggjort den 28. maj 2024

Arv til det gode formål[©]

*Advokat (L) Bodil Christiansen,
Advokatfirmaet Tommy V. Christiansens Efterflg.*

Cand. jur. et merc.(R) Tommy V. Christiansen

www.V.dk

Arv til det gode formål kan i mange tilfælde være fritaget for afgift til staten, således arven ubeskåret tilfalder ”formålet”. Skal begunstigelsen ske gennem en fond, stilles strenge krav til fondens anvendelse af midlerne for at opnå afgiftsfritagelse.

Det er velkendt for de fleste, at der skal udredes boafgift (arveafgift) af arv.

Tilfalder arven den afdødes nærmeste familie, skal udredes en afgift på 15 pct. af den del af arven, som overstiger et lovbestemt bundfradrag. Bundfradraget reguleres én gang årligt, og er i 2024 på 333.100 kr.

Tilfalder arven fjernere slægtninge eller fremmede, skal betales en tillægsboafgift på 25 pct. Som følge af reglerne for opgørelse af afgiftsgrundlaget, er den effektive afgift af arv til fremmede maksimalt 36,25 pct.

Fritagelse for afgift

Som en undtagelse til grundreglerne om afgift af arv er der i loven fastsat flere særregler om fritagelse fra pligten til at betale afgift.

Det drejer sig blandt andet om arv, som – i overskriftsform – tilfalder ”det gode formål”, dvs. et almenvelgørende eller andet almennyttigt formål henholdsvis et religiøst samfund.

Offentliggjort den 28. maj 2024

Muligheden for afgiftsfritagelse vedrørende arv omfatter to situationer:

1. Dels tilfælde, hvor arven tilfalder foreninger, stiftelser, institutioner m.v. og religiøse samfund, som (allerede) har en "stående" godkendelse fra skattemyndighederne til at modtage gaver med skattemæssig fradragsret for giveren, herunder løbende ydelser.
2. Dels tilfælde, hvor skattemyndighederne enten har givet fonde, foreninger, stiftelser m.v. og religiøse samfund en "stående" godkendelse til at modtage arv afgiftsfrit. Og dels tilfælde, hvor skattemyndighederne i en konkret sag har godkendt afgiftsfritagelse vedrørende arv, som tilfalder offentlige institutioner, den danske folkekirke, valgmenigheder, religiøse samfund, foreninger, selskaber eller stiftelser med almenvelgørende eller andet almennyttigt formål.

I de nævnte tilfælde kan en godkendt modtager således modtage arv afgiftsfrit. Et eksempel blandt mange er arv, som tilfalder Kræftens Bekæmpelse.

I Skattestyrelsens egen vejledning er medtaget en liste over de foreninger, stiftelser, institutioner, fonde m.v. og religiøse samfund, som er omfattet af afgiftsfritagelsen vedrørende arv. Listen ses på <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2061734&chk=219250>

Almenvelgørende eller almennyttigt formål

Skattemyndighederne stiller en lang række betingelser for at anerkende en forening m.v. som berettiget til at modtage gaver med skattemæssig fradragsret for giver og dermed også til at modtage arv afgiftsfrit.

Det er en grundbetingelse - hvilket blev formuleret i en bekendtgørelse fra 2018 - at foreningen mv. ved sit formål eller adfærd ikke modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Dernæst er det en grundbetingelse, at foreningen m.v.' formål er almennyttigt eller almenvelgørende.

Offentliggjort den 28. maj 2024

Ved et almenvelgørende formål forstås efter skattemyndighedernes praksis, at støtten ydes til personer inden for en videre kreds, der er i økonomisk trang eller har vanskelige økonomiske kår. I begrebet almenvelgørende ligger, at en større kreds af befolkningen ifølge vedtægterne kan komme i betragtning.

Et formål anses for almennyttigt, når det kan anses for nyttigt ud fra en almindeligt fremherskende opfattelse i befolkningen, og kommer en vis videre kreds til gode.

Udelukkende almenvelgørende / almennyttig

Som allerede nævnt kan skattemyndighederne i enkeltsager bevilge afgiftsfritagelse vedrørende arv i tilfælde, hvor modtageren ikke har en stående tilladelse til at modtage arv afgiftsfrit.

Det drejer sig altså om tilfælde, hvor arveladeren af personlige grunde ønsker at begunstige andre modtagere end de allerede godkendte foreninger, fonde mv. Eksempelvis kan ønsket være at begunstige "lokale" formål eller initiativer. Afgiftsfritagelse kan i disse tilfælde komme på tale vedrørende arv, der skal tilfalde offentlige institutioner, den danske folkekirke, valgmenigheder, religiøse samfund, foreninger, selskaber eller stiftelser med almenvelgørende eller andet almennyttigt formål,

Betingelsen om, at formålet udelukkende må være almenvelgørende eller i øvrigt almennyttigt skal efter domstolspraksis forstås meget bogstaveligt.

Det betyder blandt andet, at det ikke er muligt at oprette en fond, som yder støtte til et formål med en meget begrænset kreds af mulige modtagere.

Problemstillingen forelå blandt andet i en konkret sag fra 2010 om afgiftsfritagelse vedrørende arv til en fond.¹⁾ Fonden havde blandt andet til formål at yde støtte til selvstændige tømrermestre, som var medlem af et bestemt tømrerlaug, Retten på Frederiksberg

¹⁾ SKM2010.267.BR

Offentliggjort den 28. maj 2024

tilkendegav i denne sag, at dette formål ikke kunne anses som et almenvelgørende eller almennyttigt formål.

Uanset at fonden også havde andre formål, som formentlig måtte anses som almenvelgørende eller almennyttige, havde fonden ikke krav på afgiftsfritagelse.

Der er med andre ord grænser for, i hvilket omfang en sådan fond kan varetage en stifters særlige interesser.

Vedligeholdelse af familiegravsteder

Det er ikke et ukendt fænomen, at en arvelader i forbindelse med beslutningen om at oprette en fond med almenvelgørende eller almennyttige formål også finder det rimeligt, at fonden sørger for vedligeholdelse og fornøden fornyelse af arveladerens gravsted. Synspunktet er især nærliggende for de arveladere, som er barnløse og som derfor træffer beslutning om at begunstige det gode formål.

En sådan bestemmelse kan imidlertid også føre til, at fonden – trods et i øvrigt klart almenvelgørende eller almennyttigt formål – fortaber muligheden for afgiftsfritagelse.

I sagen fra 2010 omtalt ovenfor om begunstiggelse af tømrermestre i et bestemt tømrerlaug forelå – udover denne begunstiggelse – endvidere en bestemmelse om fondens pligt til at vedligeholde arveladerens gravsted.

I byrettens præmisser for afgørelsen blev denne gravstedsbestemmelse nævnt som en yderligere begrundelse for at afvise afgiftsfritagelse vedrørende arv til fonden.

En ny sag om vedligeholdelse af gravsted

Skattestyrelsen har i april 2024 offentliggjort en ny dom⁽²⁾ om en fond, som på lignende vis havde en vedtægtsbestemt forpligtelse til at vedligeholde fondsstifterens familie-

²⁾ SKM2024.225.BR

Offentliggjort den 28. maj 2024

gravsted. Fondens øvrige formål var ubestridt almenvelgørende eller almennyttige.

Fonden havde endnu ikke afholdt udgifter til gravstedet, da der i testamentet forlods var afsat penge hertil frem til udløbet af den normale fredningsperiode (gravstedets løbetid) i 2045. Fondens formand, der også var indehaver af gravstedet, forklarede endvidere under sagen, at han ikke havde til hensigt at forny gravstedet efter 2045.

Uanset disse oplysninger fandt Retten i Hjørring efter en samlet vurdering, at det ikke var godtgjort, at fondsvedtægternes formål vedrørende familiegravstedet udgjorde en ”så begrænset del af fondens formål, at fonden på trods heraf praktisk talt udelukkende har almenvelgørende eller andet almennyttigt formål...” Retten lagde i den forbindelse blandt andet vægt på, at fonden efter ordlyden af formålsbestemmelsen var forpligtet til at stå for vedligeholdelsen af gravstedet, så længe fonden eksisterede.

Vedtægtsbestemmelsen om vedligeholdelse af fondsstifterens familiegravsted førte på denne baggrund til, at der skulle svares boafgift med op til 36,25 pct. af den arv på knap 5 mio. kr., som tilfaldt fonden.

Det kan tilføjes, at det daværende SKAT i 2016 i en vejledende udtalelse havde tilkendegivet i den konkrete sag, at fondens formål umiddelbart ville kunne anses for almennyttigt eller almenvelgørende. Retten fandt imidlertid ikke, at denne udtalelse kunne føre til et andet resultat. Eller med andre ord, at den vejledende udtalelse netop kun var ”vejledende”.

Ubetydelige biformal

Med dommen er tilkendegivet, at der ved vurderingen af formålsbestemmelser for en fond m.v. i relation til afgiftsfritagelse af arv reelt ikke er plads til noget andet formål end det almenvelgørende eller almennyttige formål, jf. formuleringen i dommen ”en så begrænset del af fondens formål, at fonden på trods heraf praktisk talt udelukkende have almenvelgørende eller andet almennyttigt formål.” Det bemærkes, at der er tale om en byretsdom, og det følger ikke kan udelukkes, at eksempelvis Højesteret i en anden senere tilsvarende sag vil nå frem til et andet resultat.

Offentliggjort den 28. maj 2024

Det betyder videre, at vedtægtsbestemte fondsformål med stor klarhed bør dreje sig om utvivlsomt almenvelgørende eller almennyttige formål. Der er med andre ord ikke plads til svinkeærinder ved formålsangivelsen – uanset om det drejer sig om gravstedsvedligeholdelse eller andet formål.

— 0 —